

ACC. N:R M. 6685: 1-33.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland.
Härad: Summerbo.
Socken: Nöttja.
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Gunnar Hobro
Adress: Härsåleholm
Berättat av: Karl Jonsson
Född år 96 år i Sommarsjö, Nöttja sn.

Funchälsförteckning:

Boshaps skötsel 1-21.
(enligt N.M. fågelista nr. 60).

Sommarsjöhus 22-33.

Rtn. II: l. 38

Arv
D

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6685: 1

Landskap:

Småland

Härad:

Gunnarbo

Socken:

Nöttja

Uppteckningsår:

1940.

Upptecknat av:

Gunnar Hobro

Adress:

Hässelholm

Berättat av:

Karl Jonsson

Född år

96 år i Solmaröd, Nöttja sn.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVBoskapsshötsel.

För brukades det mest höstnat av sämre mark, hemshiff, det är nu lagt till utmark. Kreaturen brukade släppas i mitten av maj.

Man hade både kor och ugglor ute. För hade man gärna skjul eller tak där djuren kunde vara under oväder och hella. Där höll ugglorna till, korna stängde man in.

För länge sen lejde byn en valtare, s.k. vallhere, som varje bonde betalade, varjämte varje bonde i tur och ordning höll honom med mat. Denne vallhere hämtade djuren på fäbacken, dit bonden släppt ut dem. Fuga lyddor eller skjul brukades för valtaren, han

ACC. N:R

M. 6685: 2.

Landskap: Småland

Härad: Summerbo

Socken: Vötja

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Gunnar Hobrok

Hässelholm

Karl Jonsson

96 år i Bohuslän, Vötja sn.

2.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

bedde hos en av bönderna eller också hemma.
För fåren hade man små "färbodar", med
lutande tak, små bodar till skydd.

Fragment av vaktarellåt:

"Nu är klockan sju
Släppen vall bra för
din stat!"

På skrämmas vagnar med i äldre tid hade man
den s.k. "horseskärman".

Angående sommeafähus: se nedan sid. 22-33

I dessa jämförelsevis många trakter spelade
nog borkapen mer roll än åkern.

Man hade aldrig betesmark på trädan, men
väl på ångar och hazar; efter höskörden och

ACC. N:R

M. 6685:3.

3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gunnar Hoboh

Härad: Sunnarbo

Adress: Håsteholm

Socken: Nötja

Berättat av: Karl Jönsson

Uppteckningsår: 1940.

Född år 96 år i Bolnäs, Nötja sn.

på dess hördens släpptes kreaturen på stubben:
"släpptes i gäret" på lite återvärt! Alla släppte
sina djur på en gång.

Skogen var eljest den mesta betesmarken, själva
utmarken, den i trakten s. k. "rya", som i äldre
tid ej var mycket skogbevuxen utan mest ljung-
mark. Den skog som förekom här var mest blån-
dadt, men den som kunde förekomma på inägorna
var huvudsakligen barrskog.

"Hage" betecknade en ingärdadt område, ej med av-
seende på särskilda trädslag, den kunde vara i
utmarken (kallades "have").

Ängen däremot är inägor, den odlades ej, ej heller
förekom här regelbunden rothuggning.

ACC. N:R M. 6685: 4

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hobroh
Härad: Summerbo Adress: Hässelholm
Socken: Nötja Berättat av: Karl Jonsson
Uppteckningsår: 1940. Född år 96 år i Balmeryd, Nötja sn.

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Betesmarken användes ej i viss ordning, den var ju sammanhängande betmark. Vissa betesmarker voro inham shiftet gemensamma för flera socknar.

I trakten fanns inga herrgårdar som uppfödd kreatur i stor skala, utan uppfödning var omhändertagande av bönderna.

Kjötkningen skedde två gånger om dagen, om det var mycket kallt kunde det bli oftare, det skedde på morgonen kl. 9-10 och sedan vid 4-tiden (då de sedan släpptes ut). Kjötkningen skedde i trähär, "kjötkspann".

Tjuren var byns egendom, ibland t.o.m. ett par byars. Den hölls av äldermannen

ACC. N:R

No. 6685 : 5.

Landskap: Småland.

Härad: Summerbo.

Socken: Nötta.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Gunnar Hobroh

Härsleholm

Karl Jonsson

26 år i Holmeryd, Nötta tn.

S.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i stävsperioder / ant. så länge äldermannen
satt i sitt ämbete /. Vid sammankallande
till bystämma användes "bykavle", som sän-
des kring av äldermannen, och som skulle
sändas vidare av varje nabo. Det var en
stav ca $1\frac{1}{2}$ aln lång och med ett järn så fästa
papperslapp i med meddelande påskrivet.

Kreaturen såldes mycket till skäringar,
som var ute och köpte upp, ävensom danskar.
Lagssmannen berättar att han brukade köpa
upp ungstutar, 50 par ca, på marknaderna i
Göteborg, Hörby o.s.v. i Skåne; de skulle gå på
bete till september. Ett uppsamlingsställe
för stutar var Östraby, och för övrigt drevs

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6685 : 6.

Landskap: Småland.

Härad: Summerbo.

Socken: Nötja.

Uppteckningsår: 1910.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född-år

Gunnar Hobro
Häppleholm
Karl Jansson
96 år i Bolnäs, Nötja sn.

6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de på landvägen till Häppleholm och togs sedan
på järnväg. De köptes då de var åtta veckor gam-
la. Även uppköptes de i Kristianstadsstråket.
Efter uppfödningen såldes de i Värnamo eller
Jönköping, ja ända i Stockholm!

Man ordnade ej med särskild kalv-
ningstid, korna ledde när de ville ta tur,
när de "ble" tjurvilda. Kalven fick ej dricka utom
i enstaka fall. Kvig kalven kallades kviga vid
2 år, och kvigan ho efter första kalven.

Snöning skedde vid en par tre dagars ålder,
skedde med vanlig kniv. Först kallas kalvar-
na för småkalvar, efter ett år slut, och sedan
de blev tjuriga.

ACC. N:R

M. 6685 : 7.

Landskap: Småland.

Härad: Summerbo.

Socken: Nötja.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Gunnar Hobroh

Hässelholm

Karl Jönsson

96 år i Holmeryd, Nötja sn.

7.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVUtfodring under vintern:

Vinterutfodringen började i oktober. Vintertiden var det mest karlarna som slötte kreaturen. Fodret bestod av hö, halv, hachelse och mjöl ströut på det. Halven var havrehalv och även råghalv. Att kreaturen bruskade man ej ge lör, blott åt fåren. Utfodring skedd ungefär 5 ggr per dag. Drunk användes ej här i vintern, det får ju vara där tränerierna finns. "Sörpa" gjordes av hachelse, halv och mjöl. Potatisblast o. dyt. användes ej. "Sörpsalja" användes vid utfodringen, fodret åt sinen i "pärstamma". I utfodringen var ingen skillnad före och efter betäckningen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6685:8.

Landskap: Småland.

Härad: Sunnerbo.

Socken: Nötja.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Gunnar Hobroh
Härsjöholm
Karl Jönsson
96 år i Holmavärd, Nötja sn.

8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I långa tider gavs kreaturen takhalv och
svinen gavs råttgödsel och "skulor" (matres-
ter).

Gödsboshap togs bland gamla kor. Utfodringen
bestod i hö, gräd av gamla potatis, men i
öfrigt fick de äta mest vad de ville. Skillemaden
låg i dū de som skulle gå till slakt fick det
blatta.

Vattnings skedde ibland en gång, ibland två
gångar om dagen. I regel revs kreatu-
ren då till brunnen.

Torrlä kallades här i trakten: "kon slår
och druppjer".

Korna bruhade här i orten g. länkas ut

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6685:9

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Nötta

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Gunnar Hoberg

Hålsjöholm

Karl Jonsson

96 år i Bolmaröd, Nötta sn.

9.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

till vinterförvaring. Det var heller ingen som ville ta dem. Man har tydligen ej haft något foder till övers så att man kunnat leja ut kor eller ta emot några stear.

Korna drogs i vall i vintern av maj då de gick ut första gången brukade somliga låta dem gå över stäl. Då skyddsmiddel för fjuren då de gick ut var att binda runt på dem för att ej räven skulle ta dem. Vidant hörd säger man att lite talas om då han vänta upp, men har sedan länge bortlagts.

Kreaturen brukade ej märkas då de gick ute på bete. Blot få brukade

Skriv endast på denna sida!

ACC. Nr:

16. 6685 : 10.

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Gunnar Hobro

Härad: Smålands

Adress:

Hässelholm

Socken: Nötja

Berättat av:

Karl Jönsson

Uppteckningsår: 1940.

Född år

16 i Bohuslän, Nötja sn.

10.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

man märka, emedan man ofta hade flera hundra på.

Som skälko uttog den som antogs vara bäst och grannast. Skälkorna var av metall/plitt, de fästes med järnklam. Man hade inga nalen på dem och inga särskilda märken. Skälkan hängde i fähuset under vintern.

"Vallheren" var en 13-14 års pojke, aldrig flickor. De gick i stuga efter stuga och fick sin mat. Dessutom hade de mat med i en påse på ryggen, Vallheren fick ju ligga där hela dagen på rybackarna med djuren. Han anställdes alltså av hela

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6685: 11.

11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland.

Härad: Summerbo.

Socken: Nöja.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Gunnar Hobroh

Adress: Häppleholm

Berättat av: Karl Jönsson

Född år 16 år i Bollnäs, Nöja t.

byn, och lönen var maten samt lite pengar, berättat efter antal djur. De som hade flera får fick för honom fler dagar. Före hade man vallur av trä, man har aldrig haft sådan av bockhorn här. Vallhund fanns ej. Kreaturen hölls aldrig i red, mer än om de gick på bete på kullar.

För att hindra djuren att bryta sig över gärdsgården, "flöja" som man sade, hade man olika hindrande metoder.

Exempelvis band man en "lase" över ögonen, eller också band man en bräslapp. Med rep om hornen så att den hängde ner framför ögonen. Till arga kor sattes trä-

Landskap: Småland

Härad: Summerbo

Socken: Nötta.

Uppteckningsår: 1940.

ACC. N:R

76. 6685 : 12.

Upptecknat av: Gunnar Hobro

Adress: Håsteholm

Berättat av: Karl Jönsson

Född år 96 år i Almared, Nötta m.

12

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

knappar på hornen.

I äldre tid togs kreaturen hem varje kväll från betet och injötkades. Först efter skiftet byggdes sommarfähus ute i betesmarken.

Ungboskopen var ute samman med korna i samma betesmark. Än få djuren hem var ej svårt, ibland gick de själva hem om det var mycket varmt. Under natten sedan då de stod inne fick de inget foder.

Injötkningen skedde i lagårdar, två gånger dagligen. Man hade ej några särskilda fjällar av injötta i.

Man synes ej ha räknat efter hur mycket

Landskap: Småland.

Härad: Summerbo.

Socken: Nöttja.

Uppteckningsår: 1940.

ACC. N:R

M. 6685 : 13.

Upptecknat av: Gunnar Holmström

Adress: Hålsjöholm

Berättat av: Karl Jonsson

Född år 96 år i Holmby, Nöttja m.

13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

horna avkastade under betestiden. Vemna period varade ut i oktober. Därefter brukade de beta på stubbäckar och träddan.

Dragare: Inom balansen mellan dragare av olika slag fanns ej några bestående förhållanden! Här i trakten har oten varit viktigast, hästerna kom allmännare i bruk för 25-30 år sedan. I saggsmanneas ungdom fanns 3 hästar i hela socknen, alla hade otar på den tiden. Men hade man att gå för plogen, året, men hästerna för dyngvagnen, karven. Kor ha använts som dragare till samma saker som oten. Den drog med ok liksom man hade till otarna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6685: 14.

Landskap: Småland.

Härad: Lumerbo.

Socken: Nötja.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Gunnar Hobrohn

Härsleholm

Karl Jonsson

76 år i Bohuslän, Nötja sn.

14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I saggsmanens ungdom bades det vara
färskt bra hästar som man fick från färd
häst i Skåne. Kastörning förelögs efter
ett år, och den sköttes av backare, s.k.
"häradsbackare". En kind sådan här i
trakten hette Lindqvist.

Hästen skulle tämjäs vid två års ålder.
Det var blott att sitta på och spänna för och
så fick en leda ut den. Hästen kallades ung-
häst innan den var tämjd. Allen tämjdes
som rätt små, vid 2 år. De skulle tämjäs
i par.

Hästen ryktades utan bestämda regler,
en gång eller kanske ingen gång om dagen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6685 : 15.

15.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Hobroh

Härad: Summerbo.

Adress: Hässelholm

Socken: Nötja.

Berättat av: Karl Jönsson

Uppteckningsår: 1940.

Född år 96 år i Holmavärd, Nötja m.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man använde ryktborste och kam till man
och svans, om man ville ha det i ordning.
Man har aldrig skrapat hästens tänder här.
Hästen sköttes av den som skötte kreaturen.
Den fick ej foder enligt särskild räkning, men
den fick ej gärna stå på tom krubba. Fodret
var huvudsakligen råghalmshackelse och
havre. Den fick ingen sörga, och man gav
den aldrig lör. Någon gång kunde den få
bröd. På resa fick den hö, som man hade
med sig i säck. Till jul fick den liksom
kreaturen lite bättre.

Hästen släpptes på utmarken, den kunde
hållas på "infreat" område i utmarken.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6685 : 16.

16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gunnar Hoberg
Härad: Summerbo. Adress: Hälsjöholm
Socken: Nötja. Berättat av: Karl Jonsson
Uppteckningsår: 1940. Född år 96 år i Holmavärd, Nötja fm.

med gärdsgård omkrings. Men ej alltid höll
man den inom detta område: den kunde gå
lös också. Håsten fick gå ute om natten,
var aldrig lindrad mer än om den gick på
inågar. Man hade aldrig skotts på häs-
tarna.

S.k. "hästaskärra" användes att skrämma
av hästarna ut i betesmarken.

Fåren. Man hade ibland många hundra får.
Alla gårdar hade sådana förr! Dels gärdade
man dem själva dels upphöptes de av få-
rehandlare från Skåne. Från Halland köpte
man får hit, s.k. "hallänningafår", som skulle
vara bra får.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6685 : 17.

Landskap: Småland.

Härad: Sunnerbo.

Socken: Nötja.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Gunnar Hobroh

Hälsleholm

Karl Jonsson

96 år i Skaryd, Nötja m.

17.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fären uppfodrades under vintern med lön: björk, asp, en kärve om dagen. Fären släpptes ut i mark och fick beta på traktens stora ljungmarker och i skogen. Aldrig tog man vara på fåvbjörken. Fären höll mark hemma om natten, valitpojken skrek: "Sjylla, sjylla, sjylla", och fären gick till sin plats dit de skulle.

Fären märktes genom klippningen i örat. Baggen följde fären jämt, så det rörde sig ej om någon bestämd tid.

Det förekom att man lejde ut fären, det kallades att "låta", d. v. s. lämna bort till vintern till någon med mera foder, den-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6685 : 18.

Landskap:

Småland.

Härad:

Finnerbo.

Socken:

Nötja.

Uppteckningsår:

1940.

Upptecknat av:

Gunnar Hoberg

Adress:

Hörsleholm

Berättat av:

Karl Jansson

Född år

96 år i Bohmartyd, Nötja sn.

18

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ne fick då hälften av lammen.

Getter, ha ej varit vanliga i trakten. De t
skunde blott vara hos någon beehsteget
tare man hade sådana djur, mest för mjöl-
kens skull.

Swin: fanns det mycket av. Det var både
svartfläckiga och rödfläckiga. Utfodringen
var kokta päror, hästgödsel och skulor.
Gödningen började vid 6-7 veckors ålder.
Särskilt anordnad gödstia är okänd. Kast-
ring gjordes vid 1 månad eller 3 veckors ål-
der. Swinen släpptes ej ut på bete. I sages-
mannens barndom hade man "uk" på swi-
nen, att de ej skulle byta sig för gädesjär-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.

Härad: Smålands.

Socken: Nötta.

Uppteckningsår: 1940.

ACC. N:R

M. 6685 : 19.

Upptecknat av:

Gunnar Hobroh

Adress:

Hässelholm

Berättat av:

Karl Jönsson

Född år

96 år i Holmavärd, Nötta sa.

19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den, det sattes på alla i horden. För 20 år sen
var det också vanligt att "ringa" grisar.

Fädersfä: fodrades med havre! Det har ej
brutits, att märka dem med ringar.

Fätus: i fätusen hade man en gång i mitten
och kreaturen stodo bundna utmed väggen
i sina bås. Fuggen där gödseln kastades ut
kallades "mörkedörn". För övrigt hade man
som vanligt en rätne ovanpå fätuset.

Fuggen gång fanns mellan kreaturen /båsen/
och väggen! I äldre tid fanns ej krubbor, det
har tillkommit i senare tid. Övergång till
den nyare anordningen med fodergång i
ledugårdens mittlinje började genomföras

ACC. N:R

M. 6685 : 20.

20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland

Härad: Summerbo

Socken: Nötja

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Gunnar Hobro

Adress: Hålsjöholm

Berättat av: Karl Jonsson

Född år 76 år i Kolmared, Nötja.

under 1880-talet.

Strö: var vanligen halvm. I senare tid användes torvströ uppkört med harv, med fjäderharv. Eller också användes bräckt grannris, och ljung.

Gödseln tog man ut två ggr i veckan, på "söndagen": onsdag och lördag. Härtill användes trägrepar, senare på 1860-talet gjordes järngrepar.

Stoma hölls bundna vid väggen i fäthuset med träklava och järnkedja, som satte i väggen med haspa. Klavens delar kallades: "klavaski" (bågen) och "nackaspänne" (det raka stycket).

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: Smålands

Socken: Nötja

Uppteckningsår: 1940.

ACC. N:R N. 6685 : 21.

Upptecknat av: Gunnar Hobro

Adress: Hässelholm

Berättat av: Karl Johansson

Född år 96 år i Bolnaryd, Nötja sn.

21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bearnas plats var i fähuset, och där stodo även kalvarna i bärre av bräder. Fäsen höll man i färahäls i fähuset, och hörsen höll till i fähuset på "hösavvols", en ställning under taket.

Stallet: Detta var skundom kopbyggd med fähuset, men ofta g. På källare fanns brannpi. Man hade ej särskild stallkammark för drängen, utan denne låg direkt i stallet.

Strö i stallet var halms eller gjung.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6685: 22.

Landskap: Småland

Härad: Summerbo

Socken: Nötta.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Gunnar Stobroh

Hälsjöholm

Karl Jönsson

96 år i Bolnäs, Nötta sn.

22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

II:98.

Sommarfähus.

Sommarfähusen fanns ej förr, de kommo till när varje bonde fick sina ägor bestämda, sedan rågång blev utsat. I tiden innan dess körde vällheren hem korna varje kväll. Skiftet här ha varit år 1844. Man vågade ju ej heller ha korna ute för vargarnas skull. Mellan socknarna fanns det inga rågångar, men då dessa kom till fick var och en sitt och man höll sig därför gärna med sommarfähus. Deras anordnande kunde bero på att sankmarker, marker, låg mellan betesmarken och gården.

Förr hade man "svillhöst" (nu har man "vall"), det var inägor som höstades, men det togs bort. etc. V. A.

ACC. N:R

No. 6685 : 23.

Landskap: Småland

Härad: Söderbo

Socken: Nötta

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Gunnar Hobroh

Härsleholm

Karl Jonsson

96 år i Bollnaryd, Nötta sn.

23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De lades ut till utmark, och sedan försvann
sommarfåtusen igen påminstone en hel
del. Detta var för 40-50 år sedan, ungefärligen
i samma tid som plogens genombröte.

Sommarfåtusen placerades så i terrängen
att man behändigt kunde släppa ut djuren.
Sommarfåtusen låg ej i klunga, utan vart
och ett på markhagstens område. Stundom
brukades att ha fågata från gården ut till be-
tesmarken, som här i trakten kallas "ryen".

Sommarfåtusen användes ju sommartid.
Korna släpptes ut ungefär 15 maj. Den 1 maj
hade man "vallbustarna", bystämma, då det
sattes ut synesman att byns gårdsgården,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6685: 24

Landskap: Småland.

Härad: Sunnerbo

Socken: Nötja.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Gunnar Hoberg

Adress: Hässelholm

Berättat av: Karl Jonsson

Född år 16 år i Solmarv, Nötja sn.

24

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"fribanden" skulle vara i god stånd, skulle vara gjort innan 15 maj.

Till sagesmannens gård hörde en "sommargård" (sommargård), som man ännu använder, det är beläget ett litet stycke från gården, nära utmed vägen västerut mot Topea. Det är enl. uppgift flyttat, har fört legat ytterligare ca 200 m. Längre åt väster, en flyttning för 22 år sedan. Den hus användes mest för att korna skola slipa gå för nyhet på de nyare maktad- mäsande vägar, i synnerhet för kor som ny- ligen kalvat, de nyöta mindre ju längre de gå.

Byggnaden är av tunna bräder, denna typ var

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6685: 25

35

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gunnar Holm

Härad: Sunnerbo

Adress: Hålsjöholm

Socken: Nöttja.

Berättat av: Karl Jönsson

Uppteckningsår: 1940.

Född år 16 år i Bohuslän, Nöttja socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vanlig, liknande fanns förr till mest varje gård.
Sommarefästet låg i regel i kanten
av skogen vid inämnarna.

Kärlingarna blev antingen utmark eller
odling (om de i senare tid kom att ligga nära
inämnarna).

Gödseln vid sommarefästet tog man vara
på och körde direkt ut på odlingarna,
utan ej förvaring hemma vid gårdens fört!

För länge sedan fanns en "björre" i
Hamunda som gick omkring och såg
salpeter, det var i Sagesmannens område.
Det var mest gödseln i Otaväsen som användes.
Metoden minns ej Sagesmannen.

ACC. N:R

M. 6685: 96.

46

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland

Härad: Summerbo

Socken: Nötta

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Gunnar Hobro

Adress: Hårsålsbohus

Berättat av: Karl Jonsson

Född år 96 år i Solhög, Nötta sn.

Karl Jonssons sommarfähus är en enkel brädbyggnad med sparrtak täckt med halva, som är bunden med ställtråd. Inuti finns tre bås av bräder, som är fästa på nedstängarna mellan stolparna i väggen. Brevid ingången ligger gödsellågen, som förut varit på andra gavelviden av huset (där finns ännu lucka kvar för gödselutkast).

I huset hänger en skållklocha, som enligt ägaren är pentida; den är märkt "MORA" och "FMM".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6685 : 27.

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Junnae HobroHärad: Summerbo

Adress:

HärsleholmSocken: Nötja

Berättat av:

Karl JonssonUppteckningsår: 1940

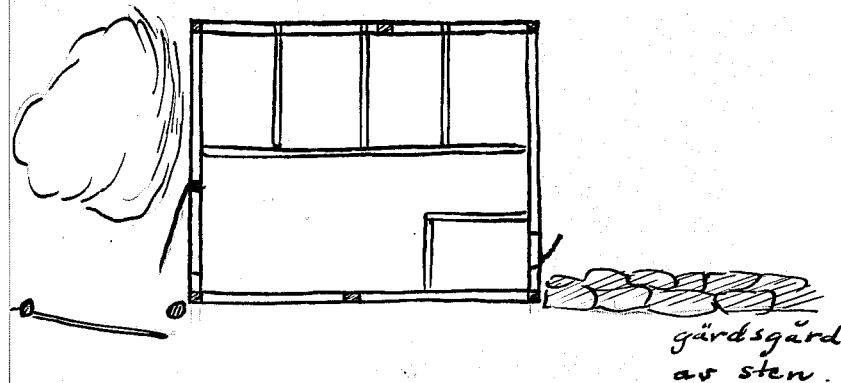
Född år

26

i

Bolnared, Nötja sn.

27.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVSommargård i Balckarps by.
(ägar: Karl Jonsson).Plan i skala

1:100.

Neg.

I: 10: 112-113

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6685: 28.

28

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Nobroh

Härad: Summerbo

Adress: Håssleholm

Socken: Nötta.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940.

Född år i

Sommarlagårdar finns även i Nötta kyrkby. På södra sidan om vägen åt öster från byn ligger ett sådant hus. Detta hus har förut legat cirka 500 m. från Kvarnagård där det var magasin, vagubod m.m. Denna gård delades år 1899 i två ($\frac{2}{7}$ o. $\frac{5}{7}$ mantal ?), och 1900 flyttades byggnaden; marken där den ligger är nu en särskild hemmansdel tillhörande Stavsåla. Marken där huset ligger började man odla i skifte med havre o. gräs åren 1902 eller 1903. Innan dess har den varit slåttermark, och antagligen delvis rena skogen / terrängen omkring huset är skogsmark.

Byggnaden som är ett vanligt bosthus med

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R

M. 6685: 29

29

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gunnar Hoboh

Härad: Summerbo

Adress: Håspåsholm

Socken: Nötja

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940.

Född år i

halmtak, innehåller en mindre med staket
av bräder avspärrad del, som är lagård, och
resten är en slags lada, där hö och halv
förvaras.

Byggnaden äges av Toas Arvidsson, Stavsät-
ta by.

Enligt uppgift fanns förr sommarlagård i
Flyen, föndragård, men den revs strax efter
1900. Den var delvis grävd in i en bakke.
Det var mätning i Nötja by 1864, och redan
skall sommarlagården vara byggd i föndra-
gården. Väggarna voro dels av sten, dels av
bräder, taket var troligen jörntak, som i
senare tid ändrades till halmtak. Dylika

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6685:30.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gunnar Hobro

Härad: Summerbo

Adress:

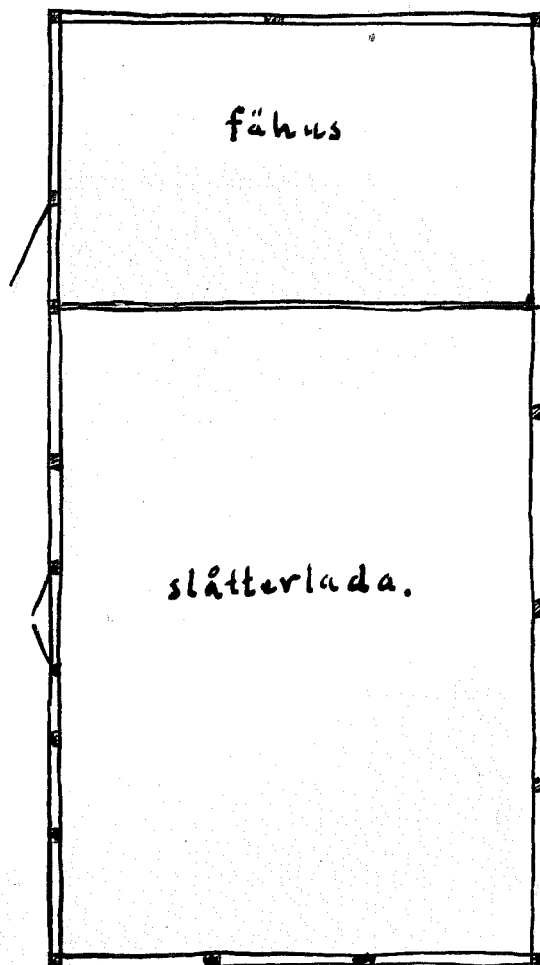
Socken: Nötja.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940.

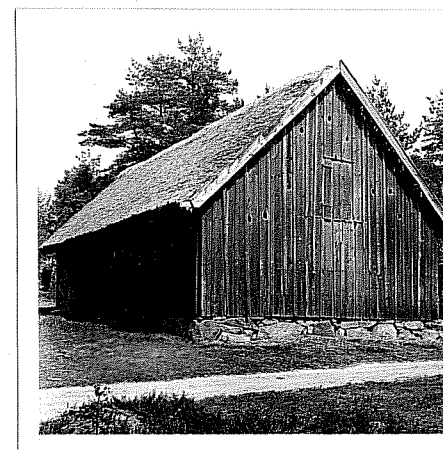
Född år i

30

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Plan i skala

1:100

(J. Arvidsson,
Stavsåtra,
Nötja)

Skriv endast på denna sida!

Ney.
I:10:114

ACC. N:R

M. 6685 : 31.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Gunnar Hobroh

Härad:

Finnerbo

Adress:

Kärsleholm

Socken:

Nötja

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hus voro aldrig för byarna spensamman.
Man hade vallpojkar, som till reguskydd hade
små hyddor uti på betesmarken, "ryerna".
De voro byggda av sten.

Kreaturen togs hem om kvällarna, då man
ej hade sommarlagård. Vid sommarlagården
hade man djuren hela sommaren och där
hade man dem inne om natten. Sommarla-
gårdarnas förefintlighet beror på avstånd till
gården och i detta fall framför allt för odlingens
skull (som släpplada).

Sommarlagårdar tykas ej ha förekommit tidi-
gare, och har ant. ej funnits mer än vid några
gårdar. En dylik har även i Öhrtorp, Lunda-

ACC. N:R

M. 6685:32.

Landskap: Småland

Härad: Summerbo

Socken: Nötja

Uppteckningsår: 1910.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år i

Gunnar Hobro

Hälsöleholm.

32

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gård vid Flyen, Nötja sn.

En par sommarlagårdar ligger vidare invid Nötja kyrkby, vid vägen söderut mot Himmeryd. Det ena är ett enkelt bräthus med halmtak utan bäsiureddning, det är blott ca 25-30 år gammalt. Det andra är även bräthus, med spåntak, som är blott 10 år, är flyttat hit, var egentligen bilhus.

Dessa båda hör till gårdar belägna söder om byn, och ligger en bit från betesmarken (andra gårdar ligger emellan).

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6685:33

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Jens Hoberg

Härad:

Söderbo

Adress:

Socken:

Nötja

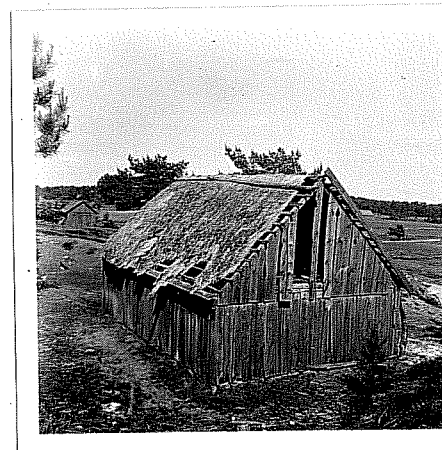
Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

Två sommarfästes,

Nötja by.

/ de bosterade av f. d.

bilhus, som flyttats hit. 16. Aug.

I: 10: 115

Skriv endast på denna sida!